

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2021/0543

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 14. desember 2020 fra Gølin Kringen/Lars Andresen, Document.no, Human Rights Service, Senter mot Antisemittisme og Israels Venner i Norge (klagerne) på Stiftelsestilsynets vedtak av 13. november 2020.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om godkjenning av vedtektene for Professor Bjørn Alsbergs Stiftelse i samsvar med stiftelsens søknad av 14. oktober 2020. Spørsmålet i klagesaken er om vedtektene er i samsvar med Bjørn Alsbergs testament og stiftelsesloven.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak som er gjort av Stiftelsestilsynet i medhold av blant annet stiftelsesloven.

Stiftelsesklagenemnda kan prøve alle sider av saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Stiftelsestilsynet forlenget klagefristen til 14. desember 2020 i brev av 3. desember 2020. Klagen er dermed framsatt i rett tid og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved behandlingen og avgjørelsen av klagen i Stiftelsesklagenemnda deltok lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Professor Bjørn Alsbergs Stiftelse, org. nr. 922 667 152, ble opprettet ved testament av 8. mai 2017. Testator var Bjørn Alsberg som arbeidet som professor ved NTNU. Alsberg døde 27. desember 2017. I testamentet er det angitt hvem som skal være stiftelsens første styre og det angir blant annet hvilke formål stiftelsen skal fremme. I testamentet er det ikke fastsatt vedtekter for stiftelsen. Av særlig betydning for denne sak er testamentet side 2 der blant annet står:

"PBAS`s eiendeler skal brukes til følgende:

1)komme med jevnlige bidrag til følgende institusjoner: a) document.no og Hans Rustad, den eneste pr. dags dato frie, saklige og rasjonelle avis i Norge. B) HRS som er ledet av Hege Storhaug, og c) Senter mot anti-semittisme som er ledet av Rachel Suissa og ikke minst vår egen forening d) Israels Venner i Norge (IVIN). PBAS`s styre må selv vurdere beløpene og hyppigheten av disse donasjonene. PBAS kan selv bestemme hvilke organisasjoner det vil støtte, men for å være aksepterbare må de 1) støtte Israel og jødenes sak, 2) være mot multikultur/ masse-innvandring, moralrelativisme, sosialisme, kommunisme, nazisme og rasisme. PBAS kan også støtte vitenskapelige organisasjoner og/eller grupper. Støtten fra PBAS til en organisasjon er betinget, dvs. dersom en organisasjon forandrer sentrale moralske eller filosofiske standpunkter i uønsket retning bør støtten opphøre umiddelbart. Det sentrale filosofiske fundament for PBAS er: den vitenskapelige metode, den individuelle frihet, ytringsfrihet og konservative verdier hvor bevaring av egen kultur og identitet er viktig.

Ved at PBAS enten bruker renter fra innskudd av BKAs eiendeler eller driver annen investering for å ha en regelmessig vekst, er tanken at PBAS skal være en faktor i norsk politikk fremover som setter søkelyset på viktige temaer som 1) undergravingen av vårt land og kultur gjennom multikulturalisme og masseinnvandring, og 2) økt støtte til realfaglig forskning og undervisning. PBAS bør benytte erfaringer og kunnskap fra styremedlemmer og andre som er gode til å planlegge denne type investeringer. Hvis styret og andre medlemmer kan få andre utenfor PBAS til å donere penger til stiftelsen og dens virke, hadde jo det vært supert."

Ettersom det i testamentet ikke var fastsatt vedtekter for stiftelsen, utarbeidet styret vedtekter, jf. stiftelsesloven § 10 tredje ledd. Stiftelsestilsynet mottok første søknad om nyregistrering av stiftelsen og forslag til vedtekter 30. april 2019. Denne søknaden ble avslått ved vedtak 29. mai 2019 fordi tilsynet ikke godkjente vedtektene. Avslaget ble senere påklaget, men klagen ble ikke realitetsbehandlet. Etter veiledning fra Stiftelsestilsynet sendte stiftelsen en ny søknad om registrering av stiftelsen 31. januar 2020. Stiftelsestilsynet fattet vedtak om registrering av stiftelsen i Stiftelsesregisteret 18. mai 2020, men avsto samme dag styrets forslag til vedtekter. Stiftelsestilsynet mottok så reviderte vedtekter som ble godkjent av Stiftelsestilsynet ved vedtak 13. november 2020.

Det var dissens i styret om forslaget til vedtekter. Dissensen har sammenheng med at styrets medlemmer er uenige om hvordan testamentet skulle forstås. Flertallet består av styremedlemmene Jan Erik Belsaas, Vishwesh Venkatraman og Tore Haug-Warberg, mens mindretallet består av Gølin Kringen og Lars Andresen. De vedtektene Stiftelsestilsynet godkjente var de styreflertallet stemte for, og som dermed også var styrets vedtak, jf. stiftelsesloven § 33 første ledd.

Klagerne i saken er styrets mindretall, Gølin Kringen og Lars Andresen, samt de organisasjoner som er navngitt og tilgodesett i testamentet.

Av betydning for klagesaken er vedtektene §§ 2, 3, 4 og 6. Bestemmelsene lyder slik:

"§2. Formål

Stiftelsen har tre adskilte formål omtalt som henholdsvis A, B og C nedenfor.

A) Yte jevnlig bidrag til følgende organisasjoner:

- a) Document.no*
- b) Human Rights Service (HRS)*
- c) Senter mot antisemittisme*
- d) Israels venner i Norge (IVIN)*

Styret må selv vurdere beløpenes størrelse og hyppigheten av tildelingene. Bidragene skal vurderes minst én gang i året etter de kriteriene som er beskrevet i §3.

PBAS kan velge å støtte andre organisasjoner enn de som er nevnt ovenfor med forbehold om at de aktivt:

1. Støtter Israel og jødernes sak
2. Er i mot multikultur/masseinnvandring, moralrelativisme, sosialisme, kommunisme, nazisme og rasisme.

Etter testators ønske skal PBAS bli en faktor i norsk politikk ved å sette søkelyset på 1) undergravningen av vårt land og kultur gjennom multikulturalisme og masseinnvandring, og 2) økt støtte til realfaglig forskning og undervisning. PBAS kan bruke renter av innskudd og avkastning av annen investering til dette formålet.

B) Ivareta testators minne og ulike interesser inn i fremtiden på følgende måte:

1. En gang i året bør det holdes en stor fest med gamle venner av BKA og de som støtter PBAS. Det oppfordres at PBAS bruker tiden på denne festen til å minnes gode stunder hvor BKA var med og ha friske diskusjoner om livet, verden og universet. Det er viktig med god mat og drikke og trivelig stemning, men ikke fyll!

2. Arrangere temakvelder 1-2 ganger i halvåret med populærvitenskapelige foredrag innen politikk, filosofi og vitenskap, spesielt naturvitenskap og matematikk. Styret bør selv stå for valg av nye temaer ca. hvert år.

C) PBAS kan også støtte vitenskapelige organisasjoner og/eller grupper.

§3. Filosofisk fundament

Støtten fra PBAS til en organisasjon er betinget. Det vil si at dersom en organisasjon forandrer sentrale moralske eller filosofiske standpunkter i uønsket retning bør støtten opphøre umiddelbart. Det filosofiske fundamentet for PBAS er:

(1) Den vitenskapelige metode

(2) Den individuelle frihet

(3) Ytringsfrihet

(4) Konservative verdier hvor bevaring av egen kultur og identitet er viktig

Destruktive og totalitære ideologier som PBAS skal være imot er islamisme, multikulturalisme, sosialisme, nazisme, fascisme og kommunisme.

§4. Tildelinger

Tildelinger skjer etter vedtak gjort av et enstemmig og fulltallig styre.

§6. Styret

Styret er stiftelsens øverste organ og består av 3 medlemmer. Styret er selvsupplerende, men for å ta vare på testators ulike interesser inn i fremtiden på en balansert måte skal styremedlemmene være fordelt slik: ett politisk orientert medlem, ett realfaglig orientert medlem og ett medlem orientert i en mer samfunnsfaglig retning. Sistnevnte bør ideelt sett også være styreleder og gjerne ha høyere utdanning innen humaniora eller samfunnsvitenskap. For å sikre at selvstendighetskravet til stiftelsen er overholdt skal styret ikke velges fra organisasjonene nevnt i §2 bokstav A. Styrets funksjonstid er 4 år. Ett av styrets medlemmer stiller til valg ca. hvert annet år. Hvert styremedlem kan maksimalt sitte 2 perioder. Nye styremedlemmer velges av et enstemmig og fulltallig styre. Oppstår det

uenighet i valg av nytt styremedlem skal uenigheten løses ved å søke bistand hos en juridisk rådgiver med stiftelser som spesialfelt eller annen kvalifisert hjelp. Styret plikter å følge de anbefalinger som blir gitt."

Klagerne har fremmet forslag til alternative ti vedtektsbestemmelser, i tillegg har de foreslått en ny vedtektsbestemmelse i vedtektene § 11. Forslaget lyder slik:

Dersom stiftelsens midler og avkastning ikke lenger kan oppfylle stiftelsens formål, skal den avvikles. Hva som måtte være igjen av aktiva skal brukes i tråd med Bjørn Alsbergs testament.

De særlige forpliktelsene beskrevet overfor testators mor og i §8 har fortrinnsrett.

Midler utover dette skal fordeles jevnt av de fire organisasjonene som eksplisitt er tilgodesett i testamentet (Jf §2, bokstav A, pkt 1-4). Dersom ikke alle eksisterer ved opphør av stiftelsen, skal midlene fordeles mellom de gjenværende. Dersom ingen eksisterer, skal det sittende styret med simpelt flertall bestemme hvordan de gjenværende midlene skal anvendes. Midlene skal så langt råd er, gis til organisasjoner som arbeider i tråd med PBAS sitt formål slik det er nedfelt i disse vedtekter §2.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 13. november 2020 lyder:

Vi godkjenner styrets framlegg til vedtekter for PROFESSOR BJØRN ALSBERGS STIFTELSE, org. nr. 922 667 152. Stiftelsen er registrert i Stiftelsesregisteret som alminnelig stiftelse.

I vedtaket vurderer Stiftelsestilsynet styremindretallets innvendinger mot §§ 3 og 6 i styrets (flertallets) forslag til vedtekter. Stiftelsestilsynet legger til grunn at vedtektene § 3 der det fremgår "*Destruktive og totale ideologier som PBAS skal være mot er islamisme*" er i tråd med stiftelsesdokumentet der det fremgår at [REDACTED]. Stiftelsestilsynet har vurdert stiftelsens mindretall sine innspill, men kommet til at vedtektene § 3 ikke ligger utenfor rammen av en skjønnsmessig tolkning av testamentet.

Stiftelsestilsynet mener videre at vedtektene § 6 om valg av styremedlemmer og styrets framtidige sammensetning er i tråd med testamentet. Ved denne vurderingen legger Stiftelsestilsynet avgjørende vekt på at testator var tydelig på at det første styret ble gitt mandat til å lage organisasjonen og hvordan denne skal driftes i fremtiden. At et styremedlem skal være orientert i en retning kan tolkes vidt, og kan inkludere personer som er orientert politisk uten at en er aktiv politiker.

Avslutningsvis legger Stiftelsestilsynet til grunn at vedtektene § 9 nå er utformet i tråd med testamentet. Stiftelsestilsynet legger også til grunn at den nærmere tolkning av begrepene "*jevnlige bidrag*" og "*støtte*" ligger til styret og styrets forvaltning av stiftelsen. Videre vises det til at krav om revisor er løst gjennom stiftelseslovens regler og at det dermed ikke er nødvendig å ta dette inn i vedtektene.

4 Klagernes anførsler

Klagerne mener at de nåværende vedtektene på flere punkter bryter med testamentets intensjon, og at de ikke imøtekommer testators vilje. Anførselene kan oppsummeres slik:

- Formålsbestemmelsen - § 2

- Formålsbestemmelsen i § 2 sier ingenting om islam selv om [REDACTED] er et uttrykt formål i testamentet.
- Slik § 2 A pkt. 2 er utformet er det nærmest lagt opp til at man skal mistolke og tro at vitenskapen skal ha økonomiske bidrag. Testamentet omhandler politisk støtte til realfagene.
- Paragraf 2 C er skilt ut slik at det fremstår som at økonomisk støtte til vitenskapelige organisasjoner sidestilles med de fire organisasjonene i § 2 A. Dette er ikke i tråd med testamentet. Det fremstår også som at § 2 C er fritatt for de forutsetninger som fremgår av § 2 A. Også dette er misvisende.
- Paragraf 2 må inneholde oppretter sine ord om overordnet formål og fundament.

- Filosofisk fundament - § 3

- Bestemmelsen sidestiller islam med andre ismer ved å benytte islamisme. Dette er ikke i samsvar med testamentet, og er også uforenlig med testators tanker. Ettersom islam (ikke islamisme) uttrykkes eksplisitt i testamentet bør dette inngå i stiftelsens formål i § 2.

- Tildelinger - § 4

- Bestemmelsen tar ikke hensyn til de kriterier som er fastsatt om økonomiske bidrag i testamentet. Vedtektene må ha med kriterier om at for å motta støtte så må en støtte Israel og jødernes sak, og være imot multikultur, masseinnvandring, moralrelativisme, sosialisme, kommunisme, nazisme og rasisme.

- Styret - § 6

- Det er ikke riktig å legge opp til snevre utdanningskrav for styremedlemmer samtidig som det er et selvsupplerende styre. Når styret selv skal vurdere kompetansen og velge styret så vil dette åpne for mislighold, inhabilitet og venneutnevnelser. Klagerne har allerede sett tendenser i styret som ikke er sunne, derfor bør styret utnevnes av uhildede organisasjoner.
- Det er ikke i tråd med oppretters politiske verdi at *"styremedlemmet som ideelt sett bør være styreleder er orientert i en mer samfunnsfaglig retning og gjerne med høyere utdanning innen humaniora eller samfunnsvitenskap."*
- Testator valgte fem styremedlemmer, og dette må videreføres for å få den bredde testator ønsket. Videre valgte testator bare to vitenskapelige kolleger til å sitte i styret. I tillegg valgte han tre venner som tilkjenner å ha hans eget politiske ståsted. Ingen av disse tre har vitenskapelige karrierer eller ansettelse ved et universitet eller høyskole.

- Opphør av stiftelsen - manglende § 11

- Det er naturlig at vedtektene beskriver hva som gjelder ved et eventuelt opphør av stiftelsen. Dersom stiftelsens midler og avkastning ikke kan oppfylle stiftelsens formål så skal stiftelsen avvikles. Det som er igjen av aktiva skal fordeles mellom de gjenværende, og dersom ingen eksisterer så skal det sittende styret med simpelt flertall bestemme hvordan de resterende midlene skal fordeles. Midlene skal i så stor grad som mulig gis til organisasjoner som arbeider i tråd med stiftelsens formål.

5 Øvrige styremedlemmers merknader i klagesaken

Stiftelsen har ikke behandlet klagen som styresak. De øvrige tre styremedlemmene har imidlertid uttalt seg om klagen. Utdrag fra styremedlemmenes uttalelser gjengis nedenfor:

Jan Erik Belsaas – styreleder

- Klagerne klarer ikke å skille mellom person og sak.

Tore Haug-Warberg - styremedlem

- Stiftelse kan ikke [redacted] samtidig som stiftelsen annekterer den vitenskapelige metode som filosofisk fundament.
- Hva testator har sagt om islam i lukket forum er uten betydning. Det som har betydning er testamentet. Det framgår av testamentet at det er den vitenskapelige metode, den individuelle frihet, ytringsfrihet og konservative verdier som bevaring av egen kultur som er viktig. Dersom [redacted], må dette filosofiske fundamentet fjernes.
- Det er unødvendig at vedtektene § 4 henviser til § 3.
- Styremedlemmenes relasjon til testator har ingenting med realiteten å gjøre. Det er testator som har utpekt dagens styre og det må antas at han hadde en klar formening om styrets sammensetning. Klagerne har heller ikke kunnskap om den enkeltes relasjon til testator. Klagerne har innført en polarisering mellom politiske venner og vitenskapelige kolleger. Dette er en abstraksjon og stiftelsen er ikke tjent med en slik fraksjonering innad i styret.

Venkatraman Viswesh

- Testator hadde håpet at han skulle bli husket gjennom omfattende støtte til vitenskapelig forskning. Klagerne sine merknader knyttet til islam er etisk og moralsk feilaktig og er trolig ulovlig.
- Klagernes merknader knyttet til "*tendenser i styret som ikke er summe*" faller på sin egen urimelighet.

6 Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken

Når en stiftelse er opprettet ved testament er utgangspunktet at styret skal utarbeide vedtekter i samsvar med ordlyden i testamentet jf. stiftelsesloven § 10 tredje ledd. Stiftelsestilsynet skal vurdere om vedtektene er i strid med stiftelsesdokumentets (testamentets) ordlyd.

Vedtektene § 2 – formål

Paragraf 2 og 3 i vedtektene må ses i sammenheng. Testamentet er ikke forfattet som en sammenhengende tekst, men har gjentakelser og selvmotsigelser. Det er derfor tilstrekkelig at forholdet til islam fremgår i vedtektene § 3, og det er ikke i strid med testamentet at forholdet til islam ikke framgår av formålsparagrafen.

Det er ingenting i testamentet på side 2 andre hovedavsnitt som tilsier at støtten til realfaglig forskning ikke kan være både politisk og økonomisk. Den nærmere løsningen av dette er det derfor opp til det sittende styret å avgjøre.

I testamentet er det ikke satt noen begrensning eller prioritering for hvilke av stiftelsens formål som skal motta støtte. Det er derfor adgang til å legge opp til at vitenskapelige organisasjoner skal få støtte på lik linje med de nevnte organisasjonene. Det er heller ikke grunnlag for en slik presiserende tolkning som klagerne foreslår i sitt forslag til vedtektsbestemmelse.

Det er ikke grunnlag for å underkjenne styreflertallets forståelse av at det ikke er en forutsetning for støtte at støttemottakere aktivt må støtte Israel og jødernes sak.

Vedtektene § 3 – filosofisk fundament

Stiftelsestilsynet har vurdert klagers merknader knyttet til at det i vedtektene § 3 er brukt "islamisme", mens det i stiftelsesdokumentet står islam og at ordlyden [redacted] er erstattet med "være imot". Stiftelsestilsynet har kommet frem til at vedtektene § 3 ikke er utenfor rammene av en skjønnsmessig tolkning av testamentet. I denne vurderingen er det lagt vekt stiftelsens flertall sin vurdering av at dersom [redacted] så må det filosofiske fundamentet fjernes.

Dersom det legges til grunn at styrets formulering av vedtektene § 3 er en endring som omfattes av reglene for omdanning i stiftelsesloven § 6 så er endringen omfattet av stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav d.

Vedtektene § 4 – tildelinger

Det fremgår av vedtektene § 3 at en eventuell støtte er betinget. Det er derfor unødvendig å sette opp betingelser for støtte i vedtektene § 4.

Vedtektene § 6 – styret

Valg av nye styremedlemmer og den nærmere sammensetningen er ikke i strid med testamentets ordlyd. Selvsupplering, slik det legges opp til, er stiftelseslovens utgangspunkt. Det kan ikke legges vekt på klagerens henvisning til usunne tendenser i styret. Stiftelsestilsynet legger avgjørende vekt på at det første styret er gitt mandat til å lage organisasjonen. At et styremedlem skal være orientert i en retning, slik det legges opp til, kan tolkes vidt.

Klagers forslag til ny bestemmelse om avvikling av stiftelsen – vedtektene § 11

Testator har ikke gitt noen føringer om fordeling av midler ved en fremtidig avvikling. Hva som skal skje ved en avvikling fremgår av stiftelseslovens regler, og det er ikke nødvendig

med en egen bestemmelse om dette. Det er heller ikke grunnlag for klagerens synspunkt om at de navngitte destinatarene skal ha fortrinnsrett til kapitalen ved en eventuell avvikling.

7 Stiftelsesklagenemndas syn på saken

Saken gjelder klage på Stiftelsestilsynets vedtak av 13. november 2020 der Stiftelsestilsynet godkjente stiftelsens forslag til vedtekter.

Stiftelsesklagenemnda tar først stilling til om klagerne har rettslige klageinteresse i saken.

Etter forvaltningsloven § 28 første ledd kan enkeltvedtak påklages *"av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken..."*. Det er på det rene at ingen av klagerne er part i saken. Spørsmålet er derfor om de har rettslig klageinteresse.

Begrepet "rettslig klageinteresse" er knyttet til "rettslig interesse" i den tidligere tvistemålsloven av 1915 § 54 som nå er avløst av den tilsvarende bestemmelsen i tvisteloven § 1-3 nr. 2 som lyder:

"Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. Dette vurderes ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det."

I forarbeidene til forvaltningsloven heter det om uttrykket "rettslig klageinteresse" at *"vedtaket må berøre hans rettsstilling på en slik måte at det er rimelig og naturlig at han får adgang til å klage over vedtaket"* jf. Ot. Prp. nr. 38 (1964-1965) s. 97. Rettspraksis om tvisteloven §§ 1-3 og 1-4, samt den tidligere tvistemålsloven § 54 kan være relevant når det gjelder hvem som har "rettslig klageinteresse" etter forvaltningsloven § 28.

Når det gjelder Gølin Kringen og Lars Andresen er disse mindretallet i styret som har stemt mot forslaget til vedtekter som er godkjent av Stiftelsestilsynet, og som klagen gjelder. Dette kan i seg selv ikke gi klagerett over Stiftelsestilsynets vedtak. Som styremedlemmer må mindretallet i utgangspunktet akseptere som styrets vedtak det flertallet stemmer for, og de har ikke noen relevant egeninteresse i få overprøvd dette ved klage. I saken her gjør imidlertid klagerne gjeldende at de har en tilknytning til saken utover å være styremedlemmer. De oppgir selv at de var venner av testator og at de ble utpekt av ham til å sitte i det første styret for derved å påvirke utformingen av de første vedtektene. Stiftelsesklagenemnda er enig med Stiftelsestilsynet i at Kringen og Andresen dermed har en slik nærhet til saken utover å være styremedlemmer at de har en aktuell egeninteresse i å få overprøvd Stiftelsestilsynets godkjenning av styreflertallets forslag til vedtekter. Kringen og Andresen har dermed rettslig klageinteresse.

De fire organisasjonene som har klaget over Stiftelsestilsynets vedtak er alle uttrykkelig tilgodesett i testamentet. Så vidt nemnda forstår gjør organisasjonene gjeldende at de godkjente vedtektene ikke gir dem slik prioritet til økonomisk støtte som de mener er fastsatt i testamentet. Vedtektene er derfor ikke i samsvar med testamentet. Stiftelsesklagenemnda mener dette gir organisasjonen en slik egeninteresse i å få overprøvd Stiftelsestilsynets vedtak at de har rettslig klageinteresse i saken.

Stiftelsesklagenemnda går så over til å vurdere om vedtektene som ble godkjent av Stiftelsestilsynet ved vedtak 13. november 2020 er i strid med Bjørn Alsbergs testament på en slik måte at tilsynets vedtak må oppheves. Klagen gjelder nærmere bestemt vedtektene §§ 2, 3, 4 og 6, samt et forslag til en tilleggsbestemmelse (§ 11). Vedtektsbestemmelsene er gjengitt på sidene 2, 3 og 4.

Bjørn Alsbergs testament av 8. mai 2017 inneholder blant annet bestemmelser om opprettelse av Professor Bjørn Alsbergs stiftelse og hvem som skal være de første styremedlemmene. Testamentet fastsetter ikke vedtekter for stiftelsen, men inneholder likevel bestemmelser om hva stiftelsens eiendeler skal brukes til. De aktuelle bestemmelsene er gjengitt foran i punkt 2 på side 1 og 2. Det følger da av stiftelsesloven § 10 tredje ledd at styret skal utarbeide vedtekter for stiftelsen.

Ved dette arbeidet er styret bundet av bestemmelser om blant annet stiftelsens formål som følger av disposisjonen som gir grunnlag for opprettelsen av stiftelsen jf. Ot. prp. nr. 15 (2000-2001) kap. 15 s. 91 der det også heter at det er et krav at styret skal opptre så lojalt som mulig i forhold til det man må anta at har vært oppretters vilje. I saken her betyr dette at styret ved utformingen av vedtektene er bundet av og skal opptre lojalt overfor bestemmelsene i testamentet om stiftelsens formål mv. Samtidig er det slik at styret innenfor disse rammene har en viss frihet for skjønn ved utformingen og redigeringen av vedtektene. Når det som i saken her er ulikt syn i styret om den nærmere utformingen av vedtektene, er det det som styreflertallet går inn for som er styrets forslag til vedtekter, jf. stiftelsesloven § 33 første ledd. Det er disse Stiftelsestilsynet og Stiftelsesklagenemnda skal vurdere.

Det som Stiftelsesklagenemnda på denne bakgrunn skal prøve er om de vedtektene som styret har vedtatt og som Stiftelsestilsynet har godkjent ligger innenfor styrets skjønnsmargin ved utformingen av vedtektene og om de for øvrig er lojale mot bestemmelsene i Bjørn Alsbergs testament. Stiftelsesklagenemnda skal ikke prøve om vedtektene innenfor de nevnte rammene har fått en hensiktsmessig utforming,

Som nevnt over er det styrets, det vil si styreflertallets, forslag til vedtekter som Stiftelsesklagenemnda skal prøve. I dette ligger at nemnda ikke går nærmere inn på klagernes forslag til vedtekter.

Med dette utgangspunktet vurderer nemnda hver enkelt av de påklagede vedtektsbestemmelsene.

- Formålsbestemmelsen - § 2

Klagerne anfører for det første at formålsbestemmelsen ikke sier noe om [REDACTED], til tross for at dette er et uttrykt formål i testamentet.

Slik Stiftelsesklagenemnda leser testamentet, så framgår oppretters holdning til islam først under det som står om det "*Det sentrale filosofiske fundament*" i det som er gjengitt fra testamentet. Dette er også dekket i vedtektene § 3. Filosofisk fundament. Videre leser nemnda vedtektene §§ 2 og 3 slik at disse til en viss grad vil gli over i hverandre slik at § 2 om stiftelsens formål må leses i sammenheng med § 3. På dette punkt er derfor vedtektene i tråd med testamentet. Stiftelsesklagenemnda kan heller ikke se at vedtektene § 2 A femte avsnitt punkt 2 er utformet på en uheldig måte med rom for misforståelser. Slik nemnda leser denne bestemmelsen er den relativt likt utformet med teksten i testamentet, og dette kan ikke leses som å utelukke økonomisk støtte til realfaglig forskning.

Testamentet inneholder bestemmelser om hvilke organisasjoner som stiftelsen kan støtte. Enkelte av disse organisasjonene er eksplisitt navngitt, mens øvrige organisasjoner kan støttes dersom de oppfyller øvrige krav, herunder krav om å støtte jødernes sak og er motstander av multikultur/masseinnvandring, moralrelativisme, sosialisme, kommunisme, nazisme og rasisme. Testamentet inneholder imidlertid ikke nærmere bestemmelser om i hvor stor grad de

enkelte organisasjoner skal støttes. Det er ikke klare holdepunkter for at de navngitte organisasjoner skal være prioritert framfor de øvrige organisasjoner. Klagers anførsler på dette punkt fører derfor ikke fram.

- Filosofisk fundament - § 3

I testamentet heter det blant annet om stiftelsens sentrale filosofiske fundament:

[Redacted text]

I vedtektene § 3. Filosofisk fundament framgår følgende i en mer normativ form:

"Destruktive og totalitære ideologier som PBAS skal være imot er islamisme, multikulturalisme, sosialisme, nazisme, fascisme og kommunisme."

Vedtektene gjengir ikke her ordrett testamentets bestemmelser som i større grad enn vedtektsbestemmelsen oppfordrer til å ta aktive grep mot islam [Redacted text]. Styreflertallet har i denne sammenheng vist til at den vitenskapelige metoden ikke harmonerer med [Redacted text]. Videre har styret i sitt forslag til vedtekter avstått fra å skrive "islam", slik testamentet gjør, men i stedet skrevet islamisme. Dette medfører at deler av innholdet i stiftelsesdokumentet ikke er videreført i vedtektene.

Selv om det nok på disse punktene ikke er fullt samsvar mellom testamentet og vedtektene, mener nemnda likevel at avvikene ikke er større enn det som ligger innenfor styrets, det vil si styreflertallets, skjønnsmargin ved utformingen av vedtektene. I denne sammenheng må styret også kunne harmonisere enkeltbestemmelser i testamentet med hverandre slik styret har gjort når det gjelder forholdet mellom testamentets bestemmelse [Redacted text] og den vitenskapelige metode. Nemnda kan ikke se at styrets skjønn på dette punkt ligger utenfor rammen av styrets skjønnsmargin.

Etter dette mener nemnda at det ikke er grunnlag for å sette til side godkjenningen av vedtektene § 3.

- Tildelinger - § 4

Vedtektene § 4 om tildelinger må utvilsomt leses i sammenheng med formålsbestemmelsen i § 2 A. Det er derfor ikke tvilsomt at organisasjoner som skal motta støtte må tilfredsstillere kravene i vedtektene § 2 A fjerde avsnitt. Bestemmelsen er dermed i samsvar med testamentet.

- Styret - § 6

I testamentet er det ikke bestemmelser om sammensetningen av styret utover hvem som skal være de første styremedlemmene. Styret må derfor selv utforme en bestemmelse om dette, jf. stiftelsesloven § 10 første ledd som bestemmer at vedtektene blant annet skal angi hvordan styret velges. Det kan også stilles nærmere kvalifikasjonskrav og andre krav til styrets sammensetning for å sikre et allsidig sammensatt og balansert styre. På dette punkt har styret et stort rom for skjønn.

Stiftelsesklagenemnda kan ikke se at vedtektene § 6 bryter med testamentet eller forutsetninger her på en måte som gjør at vedtektsbestemmelsen ikke kan godkjennes.

Nemnda er dermed ikke enig med klagerne i at det på en måte som bryter med testamentet legges til grunn for snevre utdanningskrav.

Selvoppnevnte styrer, slik vedtektene legger opp til, er en vanlig ordning i stiftelser. Det kan gjerne være ulik oppfatning om hensiktsmessigheten av en slik valgordning, men dette kan uansett ikke gi grunnlag for å sette til side vedtektenes bestemmelse om dette.

- Opphør av stiftelsen - manglende § 11

Det er ikke et lovbestemt krav at vedtektene regulerer disponeringen av gjenværende midler ved opphør (opphevelse) av stiftelsen. Testamentet inneholder ingen bestemmelse om dette, og nemnda kan ikke se at det er grunnlag for klagerens anførsel om at gjenværende midler skal tilfalle de navngitte organisasjonene. Stiftelsesloven §§ 47 og 52 har nærmere regler om opphevelse av stiftelser, se særlig § 47 andre ledd om at gjenværende midler skal brukes i samsvar med stiftelsens formål eller et beslektet formål. Det er derfor ikke nødvendig å ha egne bestemmelser om dette i vedtektene.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at de påklagede vedtektsbestemmelsene ikke er i strid med testamentet eller stiftelseslovens regler på en måte som gjør at Stiftelsestilsynets vedtak må oppheves. Klagerne gis derfor ikke medhold i klagen av 14. desember 2020.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 13. november 2020 opprettholdes.

Vedtaket er enstemmig.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Oslo, 23. juni 2021

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk